

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXII. (a) Idem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

NOTÆ.

(a) **S**ancti Stephani.) Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 6. quod monasterium est Canoniorum regularium in ipsa dicecesi Pharenfi, ut in hoc textu refertur.

1. (b) **Pharenfi.**) in sexta collectione legitur Phaben, sed male, cum in ipsa dicecesi nullum reperitur monasterium S. Stephani, nec inter eius Episcopos, quorum catalogum refert Ughellius tom. 1. Italia sacra, refertur aliquis dictus Cato, cujus hic fit mentio: unde existimabam legendum esse Pharen. Pharenfensem Ecclesia est suffraganea Iadertin. sub Patriarcha Gradenfi: unde Innocentius noster libro 1. epistol. reprehendit Episcopum Pharensem, quod ausus fuisset inconsulto Patriarcha Gradenfi se transferre ad Ecclesiam Iadertinensem.

2. (c) **Spallas.**) Spalla accipitur pro membro, seu parte feræ, apri, cervi, seu similis animalis, ut aperte demonstrat noster Innocentius lib. 3. regestr. 13. in epist. ad Abbatem sanctæ Mariæ Rosunde, dum refert, solutam fuisse spallam porci ob licentiam venandi, ibi: *Et quod ad Abbatem,*

Et parum instantiam suam venerant Ravennates, & qui venabantur in ipsa, reddebant eidem singulis annis spallam porci, & cultores agrorum decimas, & gregum pastores certos redditus exsoluebant. In veteribus diplomatibus Abbatæ Sancti Sabani, in Episcopatu Bigorritano, scriptura Comitis Raymundi ita inquit: Concedimus in ipsa valle, ut si quis porcum singularem, sive ceruum venando ceperit, quartam, sive spallarem sancto Sabino persolvat. Etiam pars illa animalis dicitur friscinga, & ita procurationis nomine solitum Archiepiscopum Rhemensem exigere ab Abbate sancti Remigii friscingas, constat ex epistola 29. Alex III. edita à Jacobo Sirmundo: & plura de friscinga tradunt Cironius lib. 1. obseru. cap. 5. Joan. Vossius lib. 3. de vitis serm. cap. 7.

(d) **Bis.**) Licet enim visitatio tantum semel in anno fiat, tamen iustus ex causis potest Provincia bis in anno visitari; unde cum monasterium hoc Canoniorum regularium noviter constructum esset, ob relaxationem veteris monasterii monialium, poterat Archiepiscopus bis illud visitare, procuracione percepta, que non censetur remissa, etsi jura Episcopalia generaliter remittantur.

CAPUT XXII.

(a) Idem.

Super eo, quod f. t. nos consulere voluit, ut quia tota ferè provincia Compostell. de novo est ad (b) jurisdictionem Ecclesiæ tuæ conversâ, qualiter tibi provinciam, vel partem provinciæ visitanti obsequi debeat, & servire, nec-non & in procuracionibus providere, te instruere dignaremur: f. t. duximus respondendum, quod illud observare tenetur, quod in vicinis provinciis observatur.

NOTÆ.

(a) **Idem.**] Innocentius videlicet Petro Compostellano Archiepiscopo, de quo egi in cap. ex parte, hacten. Etiam reperitur textus hic in cap. 7. sub hoc tit. in 3. Compil.

1. (b) **Ad jurisdictionem.**] Non quia recuperata esset à Saracenis, ut voluit Hostien. in præsentî; sed quia cum jus Metropolitanæ Ecclesiæ ex Emeritensi Ecclesia in Compostellanam per Calixtum II. anno 1119. translatum fuisset, cujus translationis bullam referunt histor. Compostell. & Egidijs Gonzalez in hist. Salmanticens. lib. 2. cap. 9. Moreno de Vargas in hist. Emerit. cap. 7. & ex hac translatione magnæ ortæ essent controversiæ inter Compostellanum, & Bracharensem super dicecesibus Ullisiponenfi, Elborensi, & Lamecensi, transacione postea fuerunt sopita, & ipsa transacione confirmata fuit per Innocentium III. aliis etiam locis, & monasteriis Compostellano assignatis, ut constat ex epistola ipsius Innocentii edita à Cardinale Sireto, fol. 356. in hæc verba: [In eminenti Apostolicæ Sedis specula, disponente Domino constituti, &c. usque ad verbum *Assen.* ad exemplar prædecessorum nostrorum felicitis record. Calixi, Anastasii, Alexandri, & Lucii Rom. Pont. Compostellan. Beati Jacobi Ecclesiam, cujus in ea venerandissimum corpus est positum, Apostolicæ Sedis privilegio com-

munimus, & ob ipsius à Deo electi Apostoli reverentiam, Archiepiscopalis Cathedræ dignitatem, quam opulentissima quondam, & famosissimi nominis Emeritana civitas, prius quam peccatis exigentibus ab impia Saracenorum tyrannide possideretur, habuisse dignoscitur, præsentis scripti paginâ in perpetuum confirmamus, statuentes, ut eadem Emeritana civitas, si ad potestatem Christianorum, Domino dominante redierit, Episcopum habeat, qui Compostellano Archiepiscopo, sicut Metropolitanano suo debeat perpetuò subjacere. Omnem quoque Pontificalis officii plenitudinem, quam ipsius Emeritana Ecclesiæ Antistites antiquitus habuerunt, Compostellanæ Prælati Ecclesiæ semper obtineat, & quietè. Suffraganei verò Episcopi Emerit. Metropoli, qui per Lusitaniam Provinciam, vel modò sedes proprias obtinent, vel in futurum per Domini misericordiam obtinerint, Salaman. videlicet, Abulen. Caurien. Civitaten. Placentin. Pacen. Oxonoben. & præterea Lamecen. & Egitanien. nec-non Ulyssiponen. & Elboren. sicut in nostris sententiis continetur, Compostellano Archiepiscopo, cujus consecratio ad Rom. tantum Ecclesiam spectat, obedientiam, & reverentiam, tanquam proprio Metropolitanano profus exhibeant. Ipse autem consecrandi, ad sua Concilia convocandi, cum ipsis etiam ecclesiastica negotia terminandi, & eorum Ecclesias disponendi, auctoritate Sedis Aposto-

Apostolica liberam omnino habeat facultatem. Prohibemus autem, ut nulli Canonico ejusdem Ecclesie beati Jacobi, qui ad aliarum Ecclesiarum praelationem assumpti sunt, vel in posterum assumantur, honorem, vel prebendam, seu canonicatum in ipsa Ecclesia liceat retinere, sed alia idonea persona in locum ipsorum subrogetur, quae ipsa Ecclesiae deserviat, & ejusdem beneficium sortiatur. Illum etiam censum, qui Vota dicitur, quem Hispanorum Catholici Reges ex singulis boum paribus à flumine Pisorga usque ad mare Occidentale, & per totam Lusitaniam Provinciam, atque etiam in Toledo, & trans Serram annuatim persolvere pro salute totius terrae liberaliter statuerunt, eidem Ecclesiae confirmamus, & omni modo interdiciamus, ut nulli fas unquam sit cum ipsa Ecclesia qualibet occasione subtrahere. Obeunte vero te, &c. Praeterea quasunque possessiones, &c. usque ad verbum *Vocabulis*. Civitatem ipsam Compostellanam cum Cauto suo, cum Ecclesiis, & monasteriis, infra eam, vel ejus territorium constitutis, cum omni jure, tam diocesano, quam regali, & cum terminis totius Episcopi, videlicet cum Archipresbyteratibus de Mortacio, & de inter Ambrospones, de Montibus utriusque, de Taberiolis, & de Ciria, de Pilonio, & de insula Laonii, de utroque Coronato, de Dormian, & Superado, & Aranga, & monte Iaurino, quo modo dividitur, cum Partega de Prucis, & de Bisauçis, cum tota interjacente dioecesi, à Castello sancti Pelagii de Lugo usque Transancos: monasteria quoque omnia, & conventuales, seu alias Ecclesias infra hos terminos constitutas, cum omni jure parochiali, & quae intra regalia Beati Jacobi continentur, cum omni seu patronatus, seu alio jure, quod ad Reges pertinet, videlicet monasterium sancti Pelagii de Antaltaria, monasterium sancti Martini de Foris, Ecclesiam sanctae Mariae de Sara, monasterium sanctae Mariae de Canogio, monasterium sancti Petri de Foris, monasterium sancti Justini de Luania, monasterium de Superado, de Azzuario, de Codelada, de Mosonzo, de Ciniis, de Monteferro, de Borgondo, de Negoria, de Solandres, de Calavario, de Sivar, de Rivomalo, de Moriam, de Ozon, de Savarée, de Portuorio, de Nometi, de Civitio, de Brivis, de Meeis, de Dormian, de Calago, de Podio, de Lerze, de Armentaria, de Harcos, & monasterium sancti Joannis de Cavea, sancti Christophoti, sancti Vereximi, sancti Georgii, sancti Thomae, de Pimario, & sancti Jacobi de Ermello: praeterea regalem Capellaniam, & Cancellariam, quam bonae memoriae Alfonso illustris Hispaniae Rex Ecclesiae vestrae concessit, & scripti sui paginam roboravit: Castrum quoque quod vocatur Honestum, & Iriam, cum servis, & omnibus appendiciis suis; Castrum, quod vocatur Sancta Maria de Lanecata, cum Ecclesiis, & omnibus pertinentiis suis; Castrum, quod vocatur Ciria cum Ecclesiis & omnibus pertinentiis suis; Castrum, quod dicitur Citofata, cum Ecclesiis, & omnibus pertinentiis suis; Castrum, quod dicitur Cathobadi, cum pertinentiis suis; Castrum Daravum, cum villis, & Ecclesiis, & omnibus pertinentiis suis; Castrum, quod dicitur Luparia, cum Ecclesiis, & pertinentiis suis: Territorium, quod vocatur Amaça cum omnibus possessionibus, quas ibi

D.D. Gonzal, in Decretal. Tom. III, Pars II,

habetis: Pistomarcos cum servis, & possessionibus, quas in eo habetis: Bissetium cum servis, quos ibi habetis: Dubriam cum possessionibus, quas ibi habetis: Lanias cum pertinentiis suis: Lucrosam cum servis, & pertinentiis suis: Montanos cum Ecclesiis, & possessionibus, quas ibi habetis: Coronatum cum possessionibus, quas ibi habetis: Ventosam cum insula de Laonio: Montes, quos quandoque Suarius Friolae à vestra Ecclesia tenuit, cum altera medietate integros: Burgum de Ponte Veteri cum pertinentiis suis: Taurirolas cum Ecclesiis, & possessionibus, quas ibi habetis: Ripam Uliae cum Ecclesiis, & possessionibus, quas ibi habetis: Deciam cum possessionibus, & Ecclesiis regularibus, & omnibus pertinentiis suis: terram de Superado integram cum pertinentiis suis: in eadem Decia monasterium sancti Laurentii de Carbonario, quod Ecclesiae Compostellanae secundum jus patronatus adjudicatum est per sententiam dilecti filii nostri G. S. Angeli Diaconi Cardin. tunc Apostolicae Sedis legati: medietatem burgi de Faro cum pedagio navium, & jure pisci: villas de Cecia in Nemancos, & de Oca in Bregantin, de Leiloio in Scia, de Augundo Piaveladegio, Liure, & de Ruiis in Endis, de Tooure in Prucis, cum Cautis, Ecclesiis & pertinentiis suis, & alias Ecclesias, seu possessiones, quas jure proprietatis extra fines regalium vestrorum per eundem Episcopatum habetis: In Episcopatu quoque Mindunien. Ecclesiam sancti Laurentii de Arbore cum Cauto, quod dicitur villa de Maures, & villam S. Petri cum Ecclesia sua, & Ecclesias de Rivo Averso, & sanctae Euolaliae Altae, & de Radigosa, & sanctae Mariae de Turre, & sancti Martini de Palatiis, cum omnibus pertinentiis suis: In Episcopatu Lucen. villas de Recelli, & de Cesa: In Episcopatu Auriem. villas de Amartante, de Jovin, & de Vite, & de Villari Regis, & medietatem Souti de Parata: In Episcopatu Tuden. Cautium, quod dicitur de Molis cum omnibus Ecclesiis, intra ipsum contentis, & monasterium de Cella, & villas de Lazorio, Baldranes, Lamala, & Nugaria: In Episcopatu Bracharen. villas de Cornelian. cum Ecclesiis suis, & Moaci, & Gandusi, cum montibus, exitibus, & pertinentiis suis: In valle Carceris hospitale, quod dicitur Anglorum, cum Ecclesia sua, & aliam Ecclesiam, quae ipsi ex eadem parte superjacet, & villas de Tabladeo, & de Parata: In Episcopatu Astoricens. villas de Cacavell, cum Ecclesia sua, & de Carhali, & Ecclesiam sancti Jacobi de Requeixo, de Sanabria: In Episcopatu Legionen. domos, quae fuerunt Archidiaconi Thomae: In ipsa civitate villam de Ledigos cum Ecclesia sua, & partem villae de Furonés, cum omni jure, quod habetis in Ecclesia: In ripa Estolae villam Alexii, & villam Leandri, cum Ecclesiis suis, & juxta monasterium sancti Facundi villam Cerame: In Episcopatu Palentin. Ecclesiam sancti Michaelis de Vallouria, & villam dictam Savugelo de Raaces cum pertinentiis suis, & omni jure regali, sicut Alfonso illustris Castellanorum Rex Ecclesiae Beati Jacobi eam donasse dignoscitur: In Episcopatu Oueten. in villa Olerxida omnes Ecclesias, & in Benevento Ecclesiam sanctae Mariae de Ventosa: In Asturien. Ecclesias sancti Joannis de Cerreda, & villam Armillum cum hospitali quod est in strata, cum

Aa aa ;

monti-

montibus, & omnibus pertinentiis suis: In Episcopatu Zamorensi villas, & Ecclesias de Arquilinis, & de Arcos, & Ecclesiam sancti Jacobi de Zamora; villas de Palatis, & de Spino, & de Aldeola cum Ecclesiis suis: In Episcopatu Salmantini. villam de Munigno Afnar, cum Ecclesiis suis, & villam quæ dicitur Ecla, & villam Bilvestre cum jure regali, & Ecclesiam S. Martini de Ledesma, & alias Ecclesias, vel possessiones, quas in prædictis Episcopatibus habetis. In Episcopatu Caurien. Castrum, quod dicitur Altalaja, Pelagii videlicet, cum terminis suis, & Ecclesiam de Granata, quæ dicitur sancti Jacobi, cum domibus, & piscariis, & aliis possessionibus, quas ibi acquisistis: Ecclesias quoque, & possessiones, quas in Vasconia, in Italia, & in aliis partibus orbis per diversos Episcopatus habetis. Decernimus ergo, &c. salva in omnibus Apostolica Sedis auctoritate. Si qua igitur, &c. Dat. Lateran. per manum Raynaldi Acheruntini Archiepiscopi, Cancellarii vicem agentis, secundo idus Julii, in dictione secunda, Incarnationis Dominicæ M. CXC. IX. Pont. verò Domini Innocent. III. anno II.]

2. Unde cum noviter omnes Ecclesiæ superiori epistolâ relatæ Archiepiscopo Compostellano

fuisent assignatæ, consuluit Petrus Innocentium III. quomodo in eis procuraciones tempore visitationis deberet exigere, & eas visitare. Cui consultationi respondit Innocentius in præsentibus, quod illud jus debet observare, quod in aliis provinciis communiter custoditur; licet enim cum agitur de rebus ecclesiasticis inferiorum Ecclesiarum Cathedralium, regula sumi debeat à Metropolitana Ecclesia, *cap. cum Ecclesia, de elect. cap. super eo, de cognat. spirit.* nisi de his agatur, quæ fidem, vel uniformem Ecclesiæ statum respiciunt; tunc enim Romana consuetudo servanda est, *cap. de his 12. dist. argumento legis unicæ, C. de Metrop. Bery. §. final. Instituta de factis d. ibi: Necessè est omnes provincias caput omnium nostrarum civitatum, hoc est regiam urbem, illiusque observationem sequi;* veluti in Sacramentis, quæ administrantur prout Romana Ecclesia prædicat, & docet, *cap. ad abolendam, de hereticis.* Tamen cum dubitatur de consuetudine aliquus Ecclesiæ, Metropolitanæ vicinioris provinciæ consuetudo attenditur. *Solorzano tom. 2. lib. 3. cap. 5. num. 65.* Quare cum in præsentibus calu proximior Provincia esset Bracharenis, juxta illius consuetudinem Compostellanus Archiepiscopus visitare debebat, ut docuit Cironius ad tit. de consuet.

C A P U T XXIII.

Idem in Concilio (a) Generali.

PROcuraciones, quæ ratione visitationis debentur Episcopis, Archidiaconis, vel quibuslibet aliis, etiam Ap. Sed. Leg. aut Nunciis, absque manifesta, & necessaria causa nullatenus exigantur, nisi cum personaliter visitationis officium impendant. Erectionum, & personarum mediocritatem observent in Later. Concilio constitutam, hoc adhibito moderamine circa Legatos, & Nuncios, ut cum oportuerit eos apud aliquem locum moram facere necessariam, ne locus ille propter ipsos nimium aggravetur, procuraciones recipiant moderatas ab aliis Ecclesiis, vel personis, quæ nondum fuerunt de suis procuracionibus aggravatæ: ita quod numerus procuracionum numerum dierum, quibus moram hujusmodi fecerint, non excedat. Et cum aliqua non sufficiat per seipsam, duæ, vel plures conjungantur in unum. Porro visitationis officium exercentes, non quærant quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi, prædicationi & exhortationi, correctioni & reformationi vacando, ut fructum referant, qui non perit. Qui autem contra hoc venire tentaverit, & quod accepit, reddat; & Ecclesiæ, quam taliter aggravavit, tantundem (b) impendat.

NOTÆ.

1. (a) **G**enerali.] Lateranensi videlicet celebrato sub Innocentio III. *can. 33.* & etiam habetur textus hic in quarta collectione, *sub hoc tit. cap. 2.*

2. (b) **I**mpendat.] Immo non Ecclesiæ, sed pauperibus restitutio facienda est, *cap. quia 8. de immunitat. Eccles. ibi: Pauperibus elargiri.* Pro cuius difficultatis solutione dicendum est cum Glossa ibi, Zabarel. *opposit. 1. Panormit. num. 6.* Boët. Epon. *numero 12.* casus omnino diversos esse, alium scilicet hic, alium verò illic referri: hic enim agitur de visitatione Episcopali, quæ personaliter est facienda non sine magno Ecclesiæ

visitate sumptu: illic autem agitur de exactio-
ne, quæ pro Legato Pontificis fit per Episcopum, non quidem visitationi incumbentem, nec suis procuracionibus Ecclesiam onerantem; sed domi suæ manendo, minutum quid à singulis clericis, quasi stipis instar, accipientem: unde evasit major summa in unum collecta, quam quæ Legato solveretur, ideoque in præsentibus casu Ecclesiæ gravatæ duplum refunditur. At verò in dicto capite, quia simpliciter restituitur clericis, qui amplius gravati fuerunt in ea exactio-
ne, aliud verò simpliciter pauperibus erogatur, cum non facile in tot clericos refundi possit.
Commentarium hujus textus dedi in *cap. cum Apostolus, hoc tit.*